

Ohutute koolide deklaratsioon

Relvakonflikti mõju haridusele on edasilükkamatu humanitaar- ja arenguprobleem ning laiem sotsiaalprobleem. Kogu maailmas on pommitatud, tulistatud ja põletatud koole ja ülikoole, ning tapetud, sandistatud, röövitud või meelevaldselt kinni peetud lapsi, üliõpilasi, õpetajaid ja õppejõude. Relvakonfliktide osalised on kasutanud koolihooneid muu hulgas baaside, kasarmute või kinnipidamiskeskustena. Selline tegevus kahjustab üliõpilasi ja haridustöötajaid, jätab suurel hulgal lapsi ja üliõpilasi ilma õigusest haridusele ja võtab sel moel kogukondadelt ära vundamendi, millele rajada tulevikku. Paljudes riikides hävitab relvakonflikt jätkuvalt mitte üksnes koolitaristut, vaid ka terve põlvkonna laste lootusi ja edasipüüdusi.

Hariduse vastu suunatud rünnakud hõlmavad vägivalda õppehoonete, õpilaste ja haridustöötajate vastu. Rünnakud ja rünnakuähvardused võivad üksikisikutele ja ühiskondadele tekitada rasket ja pikaajalist kahju. See võib õhnestada juurdepääsu haridusele; õppehoonete toimimine võib olla tõkestatud, või haridustöötajad ja õpilased võivad jääda tulemata, sest on hirmul oma turvalisuse pärast. Koolide ja ülikoolide ründamist on kasutatud sallimatuse ja tõrjutuse levitamiseks – et soodustada soolist diskrimineerimist, näiteks mitte lasta tüdrukutel haridust saada, põlistada teatavate kogukondade vahelist konflikti, piirata kultuurilist mitmekesisust ning keelata akadeemilist vabadust või ühinemisõigust. Seal, kus koolihooneid kasutatakse sõjalisel otstarbel, kasvab oht, et relvastatud isikud värbavad lapsi ja kasutavad neid ära või jätavad lapsed ja noored kaitsetusse olukorda seksuaalseks kuritarvitamiseks või ärakasutamiseks. Eriti võib see suurendada tõenäosust, et õppeasutusi rünnatakse.

Sellele vastupidiselt võib haridus aidata kaitsta lapsi ja noori surma, vigastuste ja ärakasutamise eest; see võib leevendada relvakonflikti psühholoogilist mõju, pakkudes rutiini ja stabiilsust ning hoides seoseid teiste eluliste teenustega. Haridus, mis on konfliktitundlik, väldib osalemist konfliktis ja püüab kaasa aidata rahule. Haridus on põhialus inimeste õiguste ja vabaduste väljakujundamiseks ja täielikuks kogemiseks. Me anname oma parima selle korraldamiseks, et hariduse andmise kohad oleksid turvalised kohad.

Meil on hea meel näha riikide algatusi, millega edendatakse ja kaitstakse õigust haridusele ja hõlbustatakse haridustee jätkamist relvakonflikti olukorras. Hariduse jätkamine võib anda elupäästvat teavet ja nõuandeid konkreetsete ohtude kohta ühiskondades, mis peavad vastu astuma relvakonfliktile.

Me tunnustame ÜRO Julgeolekunõukogu tööd laste ja relvakonfliktide küsimuses ning tunnustame, kui tähtis on relvakonfliktis toimuva lastevastase raske vägivalda seire- ja aruandlusmehhanism. Me tähtsustame ÜRO Julgeolekunõukogu resolutsioone 1998 (2011) ja 2143 (2014), milles muu hulgas soovitatakse tungivald kõikidel relvakonflikti osalistel hoiduda tegevusest, mis tõkestab laste juurdepääsu haridusele, ning julgustatakse liikmesriike kaaluma konkreetsete meetmete võtmist, et takistada relvajõududel ja mitteriiklikel relvastatud rühmitustel koolide kasutamist kohaldatavat rahvusvahelist õigust rikkudes.

Meil on hea meel näha, et on välja töötatud *suunised koolide ja ülikoolide kaitsmiseks sõjalise kasutamise eest relvakonfliktis*. Nimetatud *suunised* on vabatahtlikud suunised, mis ei ole õiguslikult siduvad ega mõjuta kehtivat rahvusvahelist õigust. Need on ammutatud kehtivatest headest tavadest ja loodud eesmärgiga aidata edaspidi vähendada relvakonflikti mõju haridusele. Hindame jõupingutusi, millega püütakse *suuniseid* levitada ja edendada nende rakendamist relvajõududes, relvastatud rühmitustes ja muudes asjaomastes osalistes.

Tunnistades õigust haridusele ja hariduse olulisust mõistmise, sallivuse ja sõpruse edendamises kõikide rahvaste hulgas; olles kindlalt otsustanud tegelikkuses sammhaaval tugevdada tsiviilisikute ning eelkõige laste ja noorte kaitset relvakonfliktis; pühendunud koostööle, et püüelda kõigile ohutute koolide poole, me toetame *suuniseid koolide ja ülikoolide kaitsmiseks sõjalise kasutamise eest relvakonfliktis* ning teeme järgmist:

- kasutame *suuniseid* ja juurutame need võimalikul ja vajalikul määral oma siseriiklikku poliitikasse ning tegevusraamistikesse;
- teeme oma riigi tasandil kõik vajalikud pingutused, et koguda muu hulgas olemasolevate seire- ja aruandlusmehhanismide kaudu usaldusväärseid asjakohaseid andmeid haridusasutustele tehtud rünnakute ja rünnakuohvrite kohta ning koolide ja ülikoolide sõjalise kasutamise kohta relvakonflikti ajal, hõlbustada selliste andmete kogumist ning anda mittediskrimineerivat abi ohvritele;
- uurime süüdistusi kohaldatava siseriikliku ja rahvusvahelise õiguse rikkumise kohta ning kui see on asjakohane, anname kurjategijad seadusjärgselt kohtu alla;
- töötame välja, võtame vastu ja edendame konfliktitundlikku lähenemist haridusele rahvusvahelistes humanitaar- ja arenguprogrammides ning riiklikul tasandil, kui see on asjakohane;
- püüame tagada hariduse jätkumise relvakonflikti ajal, toetada õppehoonete uuesti rajamist ning kui meil on selleks võimalus, pakume rahvusvahelist koostööd ja tuge ning hõlbustame selle andmist programmidele, millega püütakse ära hoida rünnakuid haridusele või reageeritakse neile ning millega püütakse rakendada käesolevat deklaratsiooni;
- toetame jõupingutusi, mida ÜRO Julgeolekunõukogu teeb laste ja relvakonfliktide küsimuste käsitlemisel ning mida teevad ÜRO peasekretäri eriesindaja laste ja relvakonfliktide küsimuses ning muud asjaomased ÜRO organid, üksused ja asutused; ning
- kohtume korrapäraselt ning kutsume üles asjaomaseid rahvusvahelisi organisatsioone ja kodanikuühiskonda andma hinnangut käesoleva deklaratsiooni rakendamisele ja *suuniste* kasutamisele.